

**ВІННИЦЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ МИХАЙЛА КОЦЮБІНСЬКОГО
ФАКУЛЬТЕТ ПРАВА, ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ТА
АДМІНІСТРУВАННЯ
КАФЕДРА ФУНДАМЕНТАЛЬНИХ І ПРИВАТНО-ПРАВОВИХ
ДИСЦИПЛІН**

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему:

**«ІНФОРМАЦІЙНІ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ СУЧАСНОЮ
ОРГАНІЗАЦІЄЮ У СФЕРІ ЮРИДИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ»**

Студента 2 курсу ММЮД групи

Освітньої програми Менеджмент в юридичній діяльності

Спеціальності 073 Менеджмент

Галузі знань 07 Управління та адміністрування

Ступеня вищої освіти магістр

Бортника Сергія Геннадійовича

Науковий керівник: к.е.н., доц. Самборська О.Ю.

Національна шкала _____

Кількість балів: _____ Оцінка: ECTS _____

Голова комісії _____

(підпис) (ініціали та прізвище)

Члени комісії _____

(підпис) (ініціали та прізвище)

(підпис) (ініціали та прізвище)

(підпис) (ініціали та прізвище)

Вінниця 2023

ЗМІСТ

ВСТУП	4
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ЗАСТОСУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ СИСТЕМ УПРАВЛІННЯ СУЧАСНОЮ ОРГАНІЗАЦІЄЮ	8
1.1.Нормативно-правове забезпечення інформаційної системи управління в Україні.....	8
1.2.Поняття та ознаки сучасної організації. Правове регулювання діяльності сучасних організацій.....	22
РОЗДІЛ 2 ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ВПРОВАДЖЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ СИСТЕМ УПРАВЛІННЯ В СФЕРУ ЮРИДИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....	33
2.1.Питання впровадження інформаційних систем управління в сферу юридичної діяльності.....	33
2.2.Використання штучного інтелекту в роботі сучасних організацій у сфері юридичної діяльності.....	39
2.3.Правове забезпечення кібербезпеки в Україні.....	46
РОЗДІЛ 3 ВДОСКОНАЛЕННЯ ЗАСТОСУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ СИСТЕМ УПРАВЛІННЯ В УКРАЇНІ З УРАХУВАННЯМ МІЖНАРОДНОГО ДОСВІДУ.....	50
3.1.Міжнародне правове регулювання інформаційних систем управління та штучного інтелекту.....	50
3.2.Впровадження інформаційних систем управління та технологій штучного інтелекту в роботу зарубіжних сучасних організацій в сфері юридичної діяльності.....	55
3.3.Шляхи імплементації позитивних світових механізмів у цій сфері.....	60
ВИСНОВКИ.....	63
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	68

АНОТАЦІЯ

Бортник Сергій Геннадійович

Тема: «Інформаційні системи управління сучасною організацією у сфері юридичної діяльності», спеціальність 073 Менеджмент.

Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла

Коцюбинського, м. Вінниця, 2023 р.

Метою кваліфікаційної роботи є теоретико-методологічний аналіз інноваційних інформаційних систем управління сучасною організацією через призму юридичної діяльності.

В сучасних ринкових умовах, коли вплив зовнішнього середовища на організацію є змінним, складним та сильним, успішність функціонування будь-якої організації залежить в значній мірі саме від інформаційних систем управління. Оскільки вони зможуть забезпечити всю сукупність інформаційних процесів для задоволення потреби в інформації різних рівнів прийняття рішень та різних сфер буття. Основою використання інформаційної системи управління сучасною організацією в сфері юридичної діяльності є дотримання принципу законності, суть якого зводиться до трьох основних вимог: 1) наявність добре продуманого правового підґрунтя застосування інформаційних систем; 2) точне і повне закріплення правового статусу (прав і обов'язків) усіх володільців, користувачів та розпорядників інформації, що знаходиться в обігу в цих системах; 3) неухильне дотримання правил і принципів роботи в даних системах, чіткий алгоритм відповідальності осіб, винних у недбалому чи халатному використанні системи управління. Для вдосконалення функціонування сучасної організації потрібно підвищити рівень відповідальності за вчинення правопорушень у сфері навмисного пошкодження інформаційних систем управління вчинених дією чи бездіяльністю.

КЛЮЧОВІ СЛОВА: юридична діяльність, інформаційна система, організація, система управління, інформація.

ANNOTATION

Bortnyk Serhii Gennadiyovych

Topic: "Information management systems of a modern organization in the field of legal activity", specialty 073 Management. Vinnytsia State Pedagogical University named after Mykhailo Kotsyubynskyi, Vinnytsia, 2023

The purpose of the qualification work is the theoretical and methodological analysis of innovative management information systems of a modern organization through the prism of legal activity.

In modern market conditions, when the influence of the external environment on the organization is variable, complex and strong, the success of the functioning of any organization depends to a large extent on information management systems. Because they will be able to provide the entire set of information processes to meet the need for information at different levels of decision-making and different spheres of life. The basis of the use of the information management system of a modern organization in the field of legal activity is compliance with the principle of legality, the essence of which boils down to three main requirements: 1) the presence of a well-thought-out legal basis for the use of information systems; 2) accurate and complete confirmation of the legal status (rights and obligations) of all owners, users and managers of information circulating in these systems; 3) strict adherence to the rules and principles of work in these systems, a clear algorithm of responsibility of persons guilty of negligent or negligent use of the management system. To improve the functioning of a modern organization, it is necessary to increase the level of responsibility for committing offenses in the field of intentional damage to management information systems committed by action or inaction.

KEYWORDS: legal activity, information system, organization, management system, information.

ВСТУП

Актуальність теми наукового дослідження. Юридична діяльність, це саме той вид правової діяльності, який функціонує з метою задоволення потреб та інтересів суспільства в сфері захисту соціальних прав, юридичних відносин. Ця діяльність завжди актуальна і затребувана, потребує до себе уваги та постійного вдосконалення, тісно пов'язана з суспільством його організацією, діяльністю тощо. На даний момент в умовах формування соціально-правової держави, сучасні організації зіткнулись з новою економічною реальністю, яка у юридичній сфері потребує організованого набору елементів, що будуть збирати, обробляти, передавати, зберігати та надавати дані. Адже сучасна організація та менеджмент у сфері права нерозривно пов'язані. В сучасних ринкових умовах, коли вплив зовнішнього середовища на організацію є змінним, складним та сильним, успішність функціонування будь-якої організації залежить в значній мірі саме від інформаційних систем управління. Оскільки вони зможуть забезпечити всю сукупність інформаційних процесів для задоволення потреби в інформації різних рівнів прийняття рішень та різних сфер буття. Це визначає той факт, що дана тема наукового дослідження є актуальною та потребує досконалого теоретико-методологічного та практичного вивчення, напрацювання пропозицій щодо вдосконалення механізмів та правових процедур.

Теоретична база дослідження. Сучасний менеджмент організацій, інформаційні системи управління, сама сфера юридичної діяльності постійно розвиваються. Дослідженнями теоретичних та практичних аспектів застосування сучасних інформаційних технологій у різних сферах діяльності, зокрема і у юридичній займалися такі вчені, як: І. Балабанов, І. Білоброва, І. Гавриленко, М. Карпенко, Н. Манакова, С. Ілляшенко, Н. Пікуліна, Д. Сушко та ще велика кількість талановитих науковців і практиків.

Метою наукової роботи є теоретико-методологічний аналіз інноваційних інформаційних систем управління сучасною організацією через призму юридичної діяльності, вивчення сучасного стану та напрацювання

рекомендацій щодо ефективного розвитку інформаційних систем управління організаціями.

Для досягнення мети були поставлені такі завдання:

- визначити стан дослідження заданої теми;
- дослідити нормативно-правове забезпечення інформаційної системи управління в Україні;
- проаналізувати та дослідити поняття сучасної організації;
- охарактеризувати особливості функціонування інформаційних систем управління в правовій сфері;
- вивчити основні елементи світового досвіду запровадження систем управління організаціями, зокрема в юридичній сфері;
- визначити шляхи імплементації позитивних світових механізмів у сфері інформаційних систем управління.

Об’єкт дослідження – суспільні відносини в сфері застосування інформаційних систем управління сучасною організацією.

Предметом дослідження є інформаційні системи управління сучасною організацією у сфері юридичної діяльності.

Методи дослідження. У науковій роботі використано доктрину загальнонаукових і спеціальних методів. Єдність наукового дослідження забезпечили системний і комплексний підходи, що надало можливість дослідити всі питання з приводу заданої теми, виокремити головні тенденції в сфері функціонування інформаційних систем управління сучасною організацією.

Для досягнення поставленої мети та вирішення визначених завдань, використано загальні методи, зокрема діалектичний, обґрунтування досліджуваних проблем відбувалось із виявом системних узагальнюючих понять, методи формальної логіки використовувались для простеження закономірностей розвитку дефініцій та процесів формування інформаційних систем управління. Серед загальнонаукових методів автор використовував як теоретичні так і емпіричні. Зокрема, метод комплексного аналізу

використовувався для аналізу існуючих підходів у сучасній науці щодо становлення та розвитку сучасної організації; історичний метод – для дослідження досвіду запровадження правових механізмів використання інформаційних систем у нашій державі; методи індукції та дедукції – при визначенні основних проблем та недоліків державної політики у цій сфері. Методи абстрагування та узагальнення використовувались для конкретизації напрямів та тенденцій запровадження систем управління.

Автором також використовувались спеціальні методи, зокрема метод аналізу прогалін, системний аналіз, моделювання, вибірковий метод тощо.

Стан наукової розробки теми. Змінюються структури управління організаціями, змінюються сфери юридичної практичної діяльності, самі інформаційні процеси також не стоять на місці, тому дослідженням цієї теми в теперішній період часу займається велика кількість вітчизняних вчених, адже ці питання стали ще більше цікавити вчених, і нерідко ставали предметом наукового інтересу багатьох практиків. Варто відзначити праці таких дослідників, як: Рудківський О. та Рудківська А., які досліджували проблеми упровадження та використання інформаційних систем на туристичних підприємствах; Шульгу О., яка цікавилась сучасними підходами до розроблення й упровадження інформаційних систем управління підприємствами; Юрчук Н., вчена у своїй статті «Інформаційні системи і технології як інновація у системі управління бізнес-процесами» проаналізувала дослідження вітчизняних та зарубіжних фахівців з проблематики використання інформаційних систем і технологій як інноваційного інструменту у системі управління бізнес-процесами підприємств; Дуднева Ю., Антипцева О., Обиденнова Т., що досліджували актуальні проблеми підвищення ефективності ризик-менеджменту суб'єктів господарювання в умовах загальної невизначеності бізнес-середовища; Гурбик Ю., Біляєв С., Багунц О., що досліджували сутність та зміст поняття «управління персоналом» в сучасній системі менеджменту організації; Шевченко Л., якого цікавили інноваційні інструменти юридичного

менеджменту; Токарева В.та Василевич В., які досліджували розвиток комунікативної компетентності юриста - як важливий напрямок менеджменту в юридичній діяльності.

Нормативно-правовою базою дослідження є Конституція та закони України, акти Кабінету Міністрів України, рішення Конституційного Суду, концепції і доктрини прийняті щодо регулювання застосування інформаційних систем управління сучасною організацією у сфері юридичної діяльності.

Наукова новизна отриманих результатів. Стратегія застосування інформаційних систем управління є важливим структурним елементом діяльності сучасної організації. За відсутності стратегічних концептуальних ідей і цілей, принципів і пріоритетів, довгострокових загальнодержавних програм, заснованих на глибокому науковому підґрунті, не може бути сформована належна правова база правомірного і комплексного використання інформаційних систем управління. У межах стратегічних напрямів розвитку організації розвивається тактика застосування ефективних інструментів розвитку, яка передбачає розроблення конкретних завдань і способів їх вирішення. Запорукою ефективності діяльності організації є використання сучасних інноваційних інформаційних систем.

Основою використання інформаційної системи управління сучасною організацією в сфері юридичної діяльності є дотримання принципу законності, суть якого зводиться до трьох основних вимог:

- 1) наявність добре продуманого правового підґрунтя застосування інформаційних систем;
- 2) точне і повне закріплення правового статусу (прав і обов'язків) усіх володільців, користувачів та розпорядників інформації, що знаходиться в обігу в цих системах;
- 3) неухильне дотримання правил і принципів роботи в даних системах, чіткий алгоритм відповідальності осіб, винних у недбалому чи халатному використанні системи управління.

Для вдосконалення функціонування сучасної організації потрібно підвищити рівень відповідальності за вчинення правопорушень у сфері навмисного пошкодження інформаційних систем управління вчинених дією чи бездіяльністю.

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що матеріали дослідження можуть бути використані при викладанні курсу навчальних дисциплін, які стосуються управління організацією, публічного управління, тощо. Також результати дослідження можуть бути використані в практичній діяльності організацій, задля підвищення ефективності їх роботи. Робота становить інтерес для теоретиків та практиків в сфері менеджменту з метою знаходження ефективних рішень для бізнесу та державних органів.

Апробація результатів кваліфікаційної роботи. Тематика дослідження обговорювалася на засіданні кафедри фундаментальних і приватно-правових дисциплін Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського.

Структура роботи. Кваліфікаційне дослідження складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел. Повний обсяг роботи складає 78 сторінок. Список використаних джерел містить 76 позиції.

ВИСНОВКИ

Інформаційні системи управління сучасною організацією в сфері юридичної діяльності відіграють важливу роль у забезпеченні ефективності та якості надання правових послуг. Зокрема, вони сприяють автоматизації багатьох рутинних операцій, що дозволяє юристам більше уваги приділяти стратегічному плануванню своїх дій та спілкуванню з клієнтами. І хоча ця тема має багато недосліджених аспектів та прогалин у законодавстві, але саме її актуальність та новизна так зацікавлює науковців. Відтак, виходячи з поставлених завдань, виявилось можливим розкрити основні проблемні питання впровадження інформаційних систем управління в роботу сучасних організацій в сфері юридичної діяльності.

Отже, у результаті проведеного дослідження ми:

□ визначили, що хоча дослідженням теоретичних та практичних аспектів застосування інформаційних систем управління в різних сферах діяльності, зокрема і в юридичній, займається багато вітчизняних та зарубіжних вчених, наприклад: М. Бейлін, Б. Горлинський, В. Горлинський, І. Діордіца, С. Джахан, В. Корецька, О. Корецький, Г. Охріменко, Т. Павлиш, Н. Пікуліна, О. Руда, Т. Рудий, Р. Сибірна, А. Сибірний, І. Теличко, О. Теличко, Н. Трінтіна, М. Хаустова, О. Храпкін, Л. Шевченко, С. Шлянчак, К. Юдкова, однак ця галузь є недостатньо вивченою з огляду на стрімкий розвиток технологій;

□ проаналізували різні наукові підходи та законодавче закріплення визначення поняття «інформаційної системи» і запропонували найбільше вдалу, на нашу думку, дефініцію: «Інформаційна система – сукупність автоматизованих технічних, програмних, комунікаційних та інших засобів, що забезпечують процес збирання, збереження, оброблення, аналізу, захисту та поширення інформації з певною метою»;

□ порівнявши терміни «інформаційна система» та «інформаційна технологія», з'ясували що вони взаємопов'язані, але мають різний зміст.

Відтак інформаційна система – це більш загальне поняття, яке описує систему для обробки інформації, включаючи її компоненти та функції, тоді як інформаційна технологія – це конкретні технології та інструменти, що використовуються для створення, управління та підтримки інформаційних систем;

□ охарактеризували правове регулювання інформаційних систем управління в Україні та визначили, що національне законодавство закріплює положення щодо захисту інформації в таких системах, проте норми які б безпосередньо визначали порядок їх створення та функціонування – наразі відсутні. З огляду на це, запропонували, по-перше, здійснити кодифікацію чинного інформаційного законодавства, зокрема чітко закріпити визначення найважливіших понять, основні принципи використання інформаційних систем управління, вимоги до захисту інформації в них та відповідальність за порушення встановлених правил, а по-друге, розглянути можливість введення спеціальних норм, які регулюватимуть механізми управління інформаційними технологіями, що покликані підтримувати роботу інформаційних систем;

□ з'ясували, що під поняттям сучасної організації найчастіше розуміють підприємство, установу або групу, що здійснює свою діяльність у сучасних умовах і при цьому використовує передові підходи, технології та стратегії для досягнення своїх цілей. У межах дослідження цього питання також окреслили основні ознаки, які відрізняють сучасну організацію від традиційної, а саме: гнучкість та адаптивність, спрямованість на цифрову трансформацію і культуру інновацій, наявність спрощеної ієрархії управління та стратегічного керівництва, дотримання принципу соціальної відповідальності, глобалізація діяльності, клієнтоорієнтованість, акцент на якості продуктів або послуг і постійне їх вдосконалення, інтеграція системи ризик-менеджменту, діяльність відповідно до закону;

□ дослідили питання впровадження інформаційних систем управління в сферу юридичної діяльності, зокрема проаналізували

найпопулярніші інформаційні системи, які зараз активно використовуються організаціями, наприклад, YouControl, «ЛІГА:ЗАКОН», Опендатабот, ZakonOnline, державні реєстри, система «електронний суд» тощо;

□ з'ясували, що технології штучного інтелекту тісно пов'язані з інформаційними системами управління і разом вони широко використовуються в практичній діяльності, а відтак охарактеризували також і переваги та ризики, пов'язані з використанням штучного інтелекту в роботі сучасних організацій у сфері юридичної діяльності;

□ проаналізували правове забезпечення кібербезпеки в Україні, а саме Закон «Про основні засади забезпечення кібербезпеки України» і «Стратегію кібербезпеки України», а також на підставі здійсненого дослідження наголосили на важливості вдосконалення законодавчих актів у цій сфері;

□ охарактеризували міжнародне правове регулювання інформаційних систем управління та штучного інтелекту, зокрема такі акти, як: Загальний регламент про захист даних (GDPR), «Правила етики для благонадійного штучного інтелекту», міжнародні стандарти щодо забезпечення інформаційної безпеки та інші документи, а також дослідили практичний досвід використання інформаційних систем управління та технологій штучного інтелекту у діяльності зарубіжних сучасних організацій;

□ визначили можливі шляхи імплементації позитивних світових механізмів впровадження інформаційних систем управління в роботу сучасних організацій в сфері юридичної діяльності та наголосили на важливості їх виваженої та поступової адаптації в Україні з урахування особливостей національного юридичного ринку та правового середовища. Окрім цього, в аспекті даного питання ми також запропонували на основі Загального регламенту про захист даних (GDPR) та «Правил етики для благонадійного штучного інтелекту» розробити Закони України «Про інформаційні системи управління» та «Про штучний інтелект», які

здійснюватимуть належне правове регулювання впровадження та розвитку вказаних інноваційних інструментів.

Таким чином, ми досягли мети роботи, а саме здійснили теоретико-методологічний аналіз інформаційних систем управління сучасною організацією через призму юридичної діяльності, вивчили сучасний стан дослідження цієї теми, а також напрацювали рекомендації щодо ефективного розвитку інформаційних систем управління організаціями.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Рудківський О.А., Рудківська А.Ю. Інформаційні системи управління туристичними підприємствами та креативний підхід. Економіка і суспільство. 2018. Вип. 18. С. 347-353.
2. Гаврилке Т.О., Гавриленко А.В. Інформаційні системи управління фінансами: сучасні підходи до створення та функціонування. Проблеми системного підходу в економіці. 2015. № 51. С. 20-27.
3. Шульга О.А. Сучасні підходи до розроблення й упровадження інформаційних систем управління підприємством: теоретико-методологічний аспект. Підприємництво та інновації. 2021. № 18. С. 62-66.
4. Ларченко О.В. Ефективність впровадження інформаційних систем управління підприємством. Таврійський науковий вісник. Серія: Економіка. 2020. Вип. 1. С. 278-284.
5. Гурбик Ю.Ю., Біляєв С.С., Багунц, О.С. Сутність та зміст поняття «управління персоналом» в системі менеджменту організації. Економіка та суспільство. 2018. № 17. С. 216-224.
6. Токарева В.І., Василевич В.Ю. Розвиток комунікативної компетентності юриста як важливий напрямок менеджменту в юридичній діяльності. International scientific innovations in human life : the 3rd International scientific and practical conference (September 22-24, 2021). Cognum Publishing House, Manchester, United Kingdom. 2021. С. 464-472.
7. Шевченко Л.С. Інноваційні інструменти юридичного менеджменту. Право та інновації. 2018. № 1 (21). С. 19-24.
8. Юрчук Н.П. Інформаційні системи і технології як інновація у системі управління бізнес-процесами. Ефективна економіка. 2018. № 5. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=6323> (дата звернення: 16.09.2023).
9. Єсіна О. Г., Лінгур Л. М. Проблеми впровадження та використання інформаційних технологій на підприємстві. Науковий вісник Ужгородського національного університету. 2019. Вип. 24 (2). С. 16-20.

10. Дуднєва Ю.Е., Антипцева О.Ю., Обиденнова Т.С. Ризик-менеджмент: інтегрований підхід до організації. Економіка і суспільство. 2019. Вип. 20. С. 229-236.
11. Бельченко Т.М. Інформаційні системи для юристів в Україні. Актуальні проблеми сучасної науки в дослідженнях молодих учених, курсантів та студентів: тези доп. Всеукр. наук.-практ. конф.(м. Вінниця, 17 травн. 2023 р.). Вінниця: ХНУВС, 2023. С. 70-73.
12. Єршова О.О. Зарубіжний досвід ефективного управління бізнес-процесами підприємств. Вісник КНУТД. 2016. №6 (105). С. 66-79.
13. Радутний О.Е. Юридична освіта та сфера надання правових послуг в контексті штучного інтелекту. Інформація і право. 2019. № 2 (29). С. 40-54.
14. Eira A. 193 Technology Statistics You Must Know: 2023 Market Share Analysis & Data. FinancesOnline.com. URL: <https://financesonline.com/technology-statistics/> (дата звернення: 16.09.2023).
15. Jahan S. Modern Organization VS Traditional Organization. LinkedIn. URL: <https://www.linkedin.com/pulse/modern-organization-vs-traditional-safinaz-jahan> (дата звернення: 20.09.2023).
16. Білоцерківський О.Б., Шапран Є.М., Шапран О.Є. Розробка заходів щодо впровадження та вдосконалення інформаційної системи управління торговельним підприємством. Шляхи розвитку науки в сучасних кризових умовах : тези доп. 1-ї Міжнар. наук.-практ. інтернет-конф., 28-29 травня 2020 р. Т. 1. Дніпро, 2020. С. 96-98.
17. Коваленко Н.О., Коломієць М.Р. Інформаційні системи як елемент вдосконалення корпоративного менеджменту підприємства. Наукові інновації та передові технології. 2023. № 6 (20). С. 56-65.
18. Про затвердження Порядку взаємодії органів виконавчої влади з питань захисту державних інформаційних ресурсів в інформаційних та телекомунікаційних системах : Постанова Каб. Міністрів України від 16.11.2002 р. № 1772 : станом на 7 верес. 2022 р. URL:

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1772-2002-п#Text> (дата звернення: 18.09.2023).

19. Про Положення про технічний захист інформації в Україні : Указ Президента України від 27.09.1999 р. № 1229/99 : станом на 4 трав. 2008 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1229/99#Text> (дата звернення: 18.09.2023).

20. Про затвердження Положення про дозвільний порядок проведення робіт з технічного захисту інформації для власних потреб : Наказ Департаменту спец. телекомунікац. систем та зах. інформації Служби безпеки України від 23.02.2002 р. № 9. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0245-02#Text> (дата звернення: 18.09.2023).

21. Про офіційну статистику : Закон України від 16.08.2022 р. № 2524-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2524-20#Text> (дата звернення: 18.09.2023).

22. Про затвердження Порядку інформаційної взаємодії між Державним земельним кадастром, іншими кадастрами та інформаційними системами : Постанова Каб. Міністрів України від 03.06.2013 р. № 483 : станом на 4 жовт. 2022 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/483-2013-п#Text> (дата звернення: 18.09.2023).

23. Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи : Закон України від 28.02.1991 р. № 796-XII : станом на 29 лип. 2023 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/796-12#Text> (дата звернення: 18.09.2023).

24. Про захист інформації в інформаційно-телекомунікаційних системах : Закон України від 05.07.1994 р. № 80/94-ВР : станом на 1 лип. 2022 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80/94-вр#Text> (дата звернення: 18.09.2023).

25. ДСТУ 7448:2013. Бібліотечно-інформаційна діяльність. Терміни та визначення понять. [Чинний від 2013-11-29]. Вид. офіц. Київ : Мінекономрозвитку України, 2014. 45 с.

26. Юдкова К.В. Особливості визначення поняття «інформаційні технології». Інформація і право. 2015. № 1(13). С. 63-67.
27. Про Національну програму інформатизації : Закон України від 01.12.2022 р. № 2807-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2807-20#Text> (дата звернення: 18.09.2023).
28. Про інформацію : Закон України від 02.10.1992 р. № 2657-XII : станом на 27 лип. 2023 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-12#Text> (дата звернення: 19.09.2023).
29. Організація – Великий тлумачний словник сучасної мови. Slovnyk.me. URL: <http://surl.li/lhfnq> (дата звернення: 19.09.2023).
30. Завадський Й.С., Осовська Т.В., Юшкевич О.О. Економічний словник. Київ: Кондор, 2006. 356 с.
31. What is digital transformation?. McKinsey & Company. URL: <https://www.mckinsey.com/featured-insights/mckinsey-explainers/what-is-digital-transformation> (дата звернення: 23.09.2023).
32. Чайкіна А.О. Особливості інтеграції ризик-менеджменту в систему управління підприємством. Економіка та суспільство. 2022. Вип. 39. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/1337/1292> (дата звернення: 20.09.2023).
33. Конституція України : від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР : станом на 1 січ. 2020 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр#Text> (дата звернення: 22.09.2023).
34. Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань : Закон України від 15.05.2003 р. № 755-IV : станом на 3 верес. 2023 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/755-15#Text> (дата звернення: 22.09.2023).
35. Податковий кодекс України : Кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI : станом на 3 верес. 2023 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text> (дата звернення: 22.09.2023).

36. Кодекс законів про працю України : Кодекс України від 10.12.1971 р. № 322-VIII : станом на 30 лип. 2023 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08#Text> (дата звернення: 24.09.2023).
37. Сибірна Р.І., Сибірний А.В. Сучасне інформаційне забезпечення правових інформаційних систем. Інформаційні технології в освіті та практиці : матеріали Наук.-практ. конф. (Львів, 16 грудня 2022). Львів : ЛьвДУВС, 2023. С. 66-68.
38. Охріменко Г.В. Основні принципи та проблеми впровадження електронного документообігу в організації. Наукові записки. Серія «Культура і соціальні комунікації». 2009. Вип. 1. С. 300-307.
39. Трінтіна Н.А., Котелевець С.Є. Інформаційні технології в юридичній діяльності. Фізико-математична освіта (ФМО). 2021. Вип. 1(27). С. 89-93.
40. YouControl. URL: <https://youcontrol.com.ua/> (дата звернення: 25.03.2022).
41. ЛІГА:ЗАКОН. URL: <https://ligazakon.net/> (дата звернення: 26.03.2022).
42. ZakonOnline. URL: <https://zakononline.com.ua/> (дата звернення: 26.03.2022).
43. Павлиш Т.Г., Лунгол О.М., Габорець О.А. Інформаційне забезпечення професійної діяльності: практико-орієнтовані завдання юридичного спрямування. Вісник науки та освіти. 2022. № 5(5). С. 373-384.
44. Кузьменко О.В., Скляренко Г.В. Сучасний стан технічного забезпечення електронного правосуддя в Україні. Електронне наукове видання «Аналітично-порівняльне правознавство». 2023. № 3. С. 372-375.
45. Теличко І.О., Теличко О.А., Чабаненко Ю.С. Перспективи використання технологій штучного інтелекту у правовому середовищі. The process and dynamics of the scientific path: collection of scientific papers «SCIENTIA» with Proceedings of the I International Scientific and Theoretical Conference, Vol 1. (м. Афіни, 26 лютого 2021). Афіни, 2021. С. 85-87.

46. Копустинський К.В., Шаров С.В. Напрямки використання інтелектуальних інформаційних систем. Інформаційні технології в освіті та науці збірник наук. праць. 2017. С. 131-133.
47. Ковтуненко Ю.В. Застосування штучного інтелекту у системі управління підприємством: проблеми та переваги. Economic journal Odessa polytechnic university. 2019. № 2 (8). С. 93-99.
48. Охотнікова О.М., Корпачова С.В. Штучний інтелект у публічному адмініструванні земельних відносин: проблеми та перспективи. Часопис Київського університету права. 2021. №1. С. 132-135.
49. Охотнікова О.М., Дорош В.С. Штучний інтелект в процесі прийняття та реалізації управлінських рішень в сфері юридичного менеджменту. Krakowskie Studia Małopolskie. 2022. nr 4 (36). С. 78-93.
50. Храпкін О.М. Використання систем штучного інтелекту для прийняття управлінських рішень. Бізнес, освіта і наука: вектори співпраці: матеріали III Міжнар. наук.-практ. форуму, 8-10 квітня 2021 р. Київ, 2021. С. 28-29.
51. Довгань Б.В., Попов В.Ю. Філософське осмислення проблем розвитку штучного інтелекту. Філософія в сучасному науковому та соціально-політичному дискурсах: матеріали доповідей та виступів всеукр. наук.-практ. конф. з міжнародною участю, 19 листоп. 2020 р. Вінниця, Вид-во ФОП Кушнір Ю.В. Вінниця, 2020.С. 70-74.
52. Бейлін М.В. Штучний інтелект і автономія саморозвитку особистості. Проблеми саморозвитку особистості в сучасному суспільстві : матеріали Міжнар. наук.практ. конф., 15 листоп. 2019 р. / Нац. юрид. унт ім. Ярослава Мудрого. Харків : Право, 2019. С. 125-129.
53. Александрова К.О., Мінченко О.В. Право і штучний інтелект. Х-ті наукові читання, присвячені пам'яті академіка В.В. Копейчикова : зб. матеріалів (м. Київ, 20 лист. 2019 р.) / Редкол. : А. М. Завальний, Ю. В. Кривицький, Н. В. Лазнюк. Київ : НАВС, 2019. С. 12-14.

54. Барбашин С. Штучний інтелект: проблеми та перспективи правового регулювання в Україні та ЄС. PRAVO.UA. URL: <http://surl.li/lrfhb> (дата звернення: 30.09.2023).
55. Про ратифікацію Угоди між Україною та Європейським Союзом про участь України у програмі Європейського Союзу «Цифрова Європа» (2021-2027) : Закон України від 23.02.2023 р. № 2926-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2926-20#Text> (дата звернення: 01.10.2023).
56. Пацурія Н. Упровадження технологій штучного інтелекту в забезпечення національної безпеки та обороноздатності України: правові проблеми і перспективи повоєнного періоду. Право та інновації. 2023. № 3. С. 68-78.
57. Діордіца І. Система забезпечення кібербезпеки: сутність та призначення. Підприємництво, господарство і право. 2017. №7. С. 109-116.
58. Шевченко А.Є., Кудін С.В., Косілова О.І. Вплив штучного інтелекту на реалізацію прав і свобод людини і громадянина в Україні. Legal Bulletin. 2023. № 2 (8). С. 65-74.
59. Мамедова Е.А. Сучасна концепція правового регулювання кібербезпеки в Україні. Юридичний бюлетень. 2021. Вип. 22. С. 131-140.
60. Про основні засади забезпечення кібербезпеки України : Закон України від 05.10.2017 р. № 2163-VIII : станом на 17 серп. 2022 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2163-19#Text> (дата звернення: 01.10.2023).
61. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 14 травня 2021 року «Про Стратегію кібербезпеки України» : Указ Президента України від 26.08.2021 р. № 447/2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/447/2021#Text> (дата звернення: 01.10.2023).
62. Горлинський В., Горлинський Б. Конституювання національного кіберпростору та його освітня значущість для фахівців в галузі кібербезпеки. Information Technology and Security. 2023. Vol. 11, Iss. 1 (20). С. 69-83.

63. Регламент Європейського Парламенту і Ради (ЄС) 2016/679 від 27 квітня 2016 року про захист фізичних осіб у зв'язку з опрацюванням персональних даних і про вільний рух таких даних, та про скасування Директиви 95/46/ЄС (Загальний регламент про захист даних). Офіційний вебпортал парламенту України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_008-16#Text (дата звернення: 02.10.2023).
64. Рудий Т.В., Томаневич Л.М., Руда О.І. Засади захисту інформації в інформаційних системах підприємств. Актуальні проблеми економіки. 2014. №2(152). С. 551-557.
65. Ethics guidelines for trustworthy AI. URL: from <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/library/ethics-guidelines-trustworthy-ai> (дата звернення: 01.10.2023).
66. G7 закликає прийняти міжнародні технічні стандарти для штучного інтелекту. Ukrinform. URL: <http://surl.li/lsrcua> (дата звернення: 02.10.2023).
67. Корецька В.О., Корецький О.В., Шлянчак С.О. Інформаційні технології як сучасна індустрія в світовій економіці. Телекомунікаційні та інформаційні технології. 2022. № 2 (75). С. 13-23.
68. Охотнікова О.М., Охоцька Р.В. Запровадження штучного інтелекту в юридичному менеджменті: зарубіжний досвід. Національне та міжнародне право: історія, сучасність, перспективи розвитку: збірник матеріалів І–І Міжнар. наук.-практ. конф. до 110-річчя Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського (м. Вінниця, 09-10 червня 2022 р.). Вінниця, 2022. С. 75-78.
69. LegalZoom. URL: <https://www.legalzoom.com/country/ua> (дата звернення: 04.10.2023).
70. LegalZoom has introduced Doc Assist in its beta phase, merging the capabilities of GenAI with its network of independent attorneys. LegalTechTalk. URL: <http://surl.li/lutpq> (дата звернення: 04.10.2023).

71. Top 10 document management systems for lawyers. Lawrina. URL: <http://surl.li/lwamm> (дата звернення: 05.10.2023).
72. Білик П. Штучний інтелект в юриспруденції: очікується стрімке зростання. Speka.media. URL: <http://surl.li/gydkt> (дата звернення: 05.10.2023).
73. Що таке Due Diligence і чому це важливий етап угоди. ЮРЛІГА. URL: <http://surl.li/lwara> (дата звернення: 05.10.2023).
74. Шляхи імплементації європейської політики впровадження цифрових технологій: монографія / [К. В. Єфремова, О. В. Шаповалова, М.Г. Хаустова та ін.]; за ред. К. В. Єфремової. Харків: НДІ прав. забезп. інновац. розвитку НАПрН України, 2022. 272 с.
75. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони (Додатки) : Угода Україна від 27.06.2014 р. : станом на 24 квіт. 2023 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_a11#Text (дата звернення: 07.10.2023).
76. Лозицька І.О., Баштанник В.В., Торчинюк В.Г. Технології та особливості впровадження зарубіжного досвіду реформування публічного управління. Modernization of the system of public management and administration in Ukraine: the experience of the Republic of Latvia : Scientific monograph. Riga, Latvia : «Baltija Publishing», 2023. С. 26-74.